

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	23 november 2021
Zaaknummer	2341450
Portefeuillehouder	De heer G.J. Hendriks, wethouder
Onderwerp	Toenemende kosten SMI

1. Kennisnemen van

De toenemende kosten voor de SMI-regeling

2. Inleiding

Sociaal medische indicatie

Op 22 april 2020 heeft de raad het nieuwe onderwijskansenbeleid vastgesteld. Een van de beleidsdoelen is de tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang bij een Sociaal Medische Indicatie (hierna: SMI). Wanneer ouders gebruik willen maken van kinderopvang, dan kunnen zij in beginsel vanuit de Wet kinderopvang aanspraak maken op kinderopvangtoeslag. De kinderopvangtoeslag is een landelijke regeling en wordt vanuit het Rijk gefinancierd. Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen dienen ouders aan een aantal criteria te voldoen. Wanneer ouders niet aan deze criteria voldoen, maar toch een tegemoetkoming nodig hebben in de kosten van kinderopvang, kunnen zij een beroep doen op de gemeente. SMI is een vangnetregeling die gemeente Gooise Meren de mogelijkheid geeft om gezinnen, in bepaalde situaties, tijdelijk financieel te ondersteunen in de kosten van de kinderopvang.

Ouders van kinderen kunnen een tegemoetkoming voor de kosten aanvragen indien:

- Ouders een aantoonbare lichamelijke, zintuiglijke, verstandelijke of psychische beperking hebben en waarbij is vastgesteld dat kinderopvang noodzakelijk is;
- Is vastgesteld dat kinderopvang in het belang van een goede en gezonde ontwikkeling van het kind noodzakelijk is;
- Vastgesteld is dat de veiligheid van het kind in de gezinssituatie in geding is.

Nieuwe beleidsregels

Met ingang van 1 januari 2021 is er in Gooise Meren een wijziging doorgevoerd ten aanzien van het beleid op het gebied van SMI: ouders betalen een inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Dit was voorheen niet het geval¹.

Tijdens het opstellen van deze beleidsregels was de verwachting dat gemeente Gooise Meren naar verwachting +/- €60.000 per jaar kwijt zou zijn voor de 10 huishoudens die op dat moment onder de SMI-regeling vielen. De kosten zouden dalen als het aantal kinderen gelijk zou blijven, omdat er gewerkt zou worden met een inkomensafhankelijke ouderbijdrage vanaf 1 januari 2021. Nu blijkt echter dat de uitgaven voor SMI fors hoger zijn dan eerder ingeschat. Op basis van de nieuwe berekeningen wordt verwacht dat de uitgaven voor 2021 tussen de € 135.000 en € 160.000 zullen zijn.

¹ Opgenomen in de nieuwe beleidsregels:

<http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/actueel/Gooise%20Meren/CVDR642923.html>

Hoewel dit een dure ontwikkeling is, is dit inhoudelijk gezien ook een goede ontwikkeling. De oorzaken van en de consequenties voor deze stijging worden in deze raadsmededeling toegelicht.

3. Kernboodschap

Landelijke ontwikkeling

De toename in SMI-kosten is een landelijke ontwikkeling. In de Kamerbrief over het onderzoek naar invulling gemeenten SMI wordt ook ingegaan op de toenemende SMI-kosten voor gemeenten. Hieronder een passage:

Er is sinds 2017 een stijging te zien van het totale aantal toekenningen voor SMI van circa 30%. Gemeenten denken dat deze stijging te maken heeft met de grotere bekendheid van SMI en een beperktere uitstroom van SMI. Mensen maken langer gebruik van SMI.²

Volgens het onderzoek is de toename nog groter bij kleine (< 50.000 inwoners) en middelgrote (50.000 tot 100.000 inwoners) gemeenten. De stijging in deze gemeenten ligt tussen de 49% en 51%.

Oorzaken

De twee belangrijkste oorzaken zijn, zoals ook blijkt uit het onderzoek waar de Kamerbrief naar verwijst: minder uitstroom en betere bekendheid van de regeling.

De betere bekendheid van de regeling komt deels doordat de regeling ook bekender is geworden bij belangrijke samenwerkingspartners van gemeente Gooise Meren, zoals de kinderopvangorganisaties, psychologen of GGZ instellingen. Ook is de verwachting dat ouders elkaar informeren over deze regeling.

De uitstroom is beperkt, doordat de (multi-)problematiek van deze gezinnen dusdanig groot is, dat uitstroom lang niet altijd mogelijk is. In de gezinnen waar wél sprake is van uitstroom, komt dit doordat ouders geen fysiek medisch probleem meer hebben. Indien sprake is van mentale problematiek of de veiligheid van het kind in het geding is, dan is uitstroom meestal niet mogelijk.

Inhoudelijk een goede ontwikkeling

Het college vindt de SMI een goede regeling voor ouders die sociale of medische problemen hebben. De ouders werken niet (om verschillende redenen) en hebben daardoor geen recht op kinderopvangtoeslag. Door de regeling kunnen de kinderen toch naar de kinderopvang. Dat geeft rust bij ouders en is goed voor de ontwikkeling van het kind. De regeling heeft volgens het college ook een preventieve werking, vooral bij de jongste kinderen (0 tot 4 jaar). Wat dat betreft is het dus goed dat gezinnen en samenwerkingspartners de gemeente beter weten te vinden of op de hoogte zijn van de regeling.

Bijna alle aanvragen worden door dezelfde consulenten beoordeeld. In verband met het vier-ogen principe worden alle beoordelingen ook getoetst bij de overige jeugdconsulenten. Hierdoor kunnen de consulenten gezamenlijk beoordelen wat nodig is voor het gezin en is er geen sprake van bias.

² <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2020/11/10/brief-onderzoek-invulling-gemeenten-smi/brief-onderzoek-invulling-gemeenten-smi.pdf>

4. Consequenties

- De belangrijkste consequentie van deze ontwikkeling is dat de kosten voor de gemeente stijgen. Het verschil in de verwachte uitgaven en de daadwerkelijke uitgaven kan tot nu toe worden opgevangen binnen de begroting. In 2021 gaat het om een stijging tussen €75.000 en €100.000. De uitgaven voor 2022 en verder zullen nauw in de gaten gehouden worden.
- Bij het verlenen van nieuwe SMI zal richting ouders nog duidelijker benadrukt worden dat het om een tijdelijke regeling gaat. De regeling is vooral bedoeld voor de jongste kinderen (0 tot 4 jaar), maar kan in principe lopen tot einde basisschooleeftijd (+/- 10 tot 12 jaar). Er dienen goede redenen te zijn om de SMI door te laten lopen voor kinderen die ouder dan 10 à 12 jaar zijn.
- De huidige SMI worden opnieuw beoordeeld in het najaar van 2021, gezien de meeste indicaties in principe aflopen op 31 december 2021. Tijdens deze inhoudelijke beoordeling wordt bepaald of verlenging noodzakelijk is. Een nieuw element van deze beoordeling is ook het kritisch kijken naar het aantal dagdelen. Indien verlenging noodzakelijk is, is dan ook het eerder opgegeven aantal dagdelen noodzakelijk? Of kan dit ook naar beneden worden bijgesteld?
- Voor 3 gezinnen die vanwege GGZ problematiek gebruik maken van SMI, wordt onderzocht of zij beter geholpen zijn met een traject in het Buitenhuisproject. Dit zorgt niet voor een directe afname in de totale (jeugdhulp)kosten, maar mogelijk wel op langere termijn.

5. Communicatie en participatie

De communicatie met ouders die gebruik maken van de SMI-regeling verloopt via de betrokken jeugdconsulent.

6. Vervolg

Het college zal medio 2022 een stand van zaken delen met de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester